СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 193. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 20-го СЕРПНЯ 1948. No. 193. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 20, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

АРМІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ПОЛІПШЕННЯ ШПИГУНСЬКОЇ СИСТЕМИ

Вашингтон, 18 серпня. — Команда армії оприлюднює спостереження, що Злучені Держави, єдині між іншими великими державами, є далеко позаду в організації світової шпигунської сітки і розвідчої служби, яка є необхідна, якщо нація хоче остатися вживих в нашому атомовому віці. Армія твердить, що безупинна забезпека й свобода нації залежить в теперішньому часі від „найсильнішої і найвидатнішої розвідчої і проти-розвідчої служби, яку лише американська енергія й фантазія зможе придумати. Її треба розвинути нагло, бо вже нема часу для проволоки".

Докладніше про цю справу сказано в брошурі, „Армд Форсес Ток", яку роздається тепер американським воякам по цілому світі. У брошурі висловлене признання за минулорічні змагання для створення центральної агенції при скоординуванні американської розвідчої служби.

СТЕЙТОВА КОМІСІЯ ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕННЯ СКИТАЛЬНИКІВ У ПЕНСИЛВЕНІЇ.

Гарисбург.—Губернатор Дж. Доф назначив Пенсилвенійську Комісію для Переміщених Осіб, якої завданням буде заопікуватися розміщенням нових імігрантів, які прийдуть з европейської скитальщини. Губернатор видав дуже теплий зазив до населення стейту, щоб помогти новим імігрантам найти пристановище в новому краю і так причинитися до розвязки скитальчого питання.

КОСЕНКІНА ПІДУПАДАЄ НА СИЛАХ.

Ню Йорк. — Оксана Косенкіна, советська учителька, яка кинулася з вікна консуляту в четвер минулого тижня в самогубнім намірі, находиться в критичному стані, хоча дістала кілька раз свіжої крови. Її примістили в шатрі з оксигеном і на 9 годину ранку в четвер 19 серпня, допущено советського консуля Ломакіна до шпиталю Рузвелта, де вона лежить підчас недуги. Консулеві дозволено взяти з собою любого йому лікаря для наради з іншими лікарями, які доглядають Косенкіну, поставлено одначе застерогу, щоб лікар мав дозвіл виконувати практику в стейті Ню Йорк.

ТРУМАН ВІДВІДАЄ ВСІ ОКОЛИЦІ ДЛЯ АГІТАЦІЇ.

Вашингтон. — Підчас передвиборчої кампанії президент Труман поїде до кожної околиці з промовами, як це оприлюднив предсідник Краєвого Демократичного Комітету, сен. Гаверд МекГрат. Президент присвятить багато часу на поїздки від половини вересня до кінця жовтня, а перериватиме подорож тільки на те, щоб полагодити важливі урядові справи. У пляні президента находиться теж подорож в південні стейти.

МОРСЬКИЙ СТРАЙК СТРИМАНИЙ.

Ню Йорк. — Морська юнія Атлантійського побережжя добила згоди з 35 корабельними підприємствами в справі підвишки платень для своїх членів у висоті від $5.23 до $30.32 місячно. Пересічно це дає підвишку по $25 кожному моракові, одначе підвишка обовязує взад, від 15 липня. Угода має тривати до 15 червня 1949 р. Внаслідок наладнання спору над платнею юнія припинила підготову до страйку.

ШУКАЮТЬ КРИВОПРИСЯЖНИКІВ ПРИ ПРОВІРЦІ ШПИГУНСЬКИХ ЗАТІЙ.

Вашингтон. — Між зізнаннями Витакера Чемберса, який обвинуватив у шпигунстві в користь Советів Алджера Гісса, найдено 16 суперечностей, які треба прослідити, заки департамент справедливости винесе закид кривоприсяги проти одного або другого. Чемберс, який колись був комуністом і співпрацював з Гіссом, твердить, що він мешкав з ним кілька місяців у Вашингтоні. Гісс заперечує тому й каже, що мешкав з чоловіком, який тоді називався Джордж Крослі. Чемберс каже, що він ніколи такого імені не вживав. Слідчі агенти кажуть, що досі не знайшли ніяких слідів про якогось Крослія. Комісія неамериканських діянь, яка веде досліди з рамені конгресу, каже, що найшла двох свідків, які знають обох противників і мають їх тепер пізнати. Комісія й департамент справедливости переводять слідство над іншими суперечностями.

ВИНАЙДЕНО СКОРОЧЕНИЙ ПРОЦЕС ВИРОБУ СТАЛІ.

Ню Йорк. — Два підприємства, а це Ріпоблик Стіл Корпорейшен з Клівленду і Бабкон енд Вилкокс Тюб Компані з Ню Йорку винайшли спосіб виробу сталі, над яким ломили собі голови винахідники впродовж останнього століття. Замісць переходити кілька стадій від перетоплювання аж до кованньа сталі, новий винахід уможливлює виріб сталі одним махом. Цей процес видосконалено вже в фабриках у Бівер Фолс, у Пенсилвенії. У ньому усунено найдорожчий ступень у виробі сталі, а через те знижено кошти виробу по $3 на тоні. Новий винахід дає спроможність децентралізації сталевого промислу по різних місцевостях. Процес названо „безупинне кування сталі". Нова машина така мала, що її можна примістити в звичайнім гаражі.

ПОВІТРЯНІ СИЛИ ДІСТАЛИ ДОВОЛІ ДОБРОВОЛЬЦІВ.

Вашингтон. — Ще 10 місяців часу осталося до виповнення квоти 453,000 летунів при повітряних силах, а вже показується, що ця квота буде виповнена, коли добровольці будуть зголошуватись в такій самій кількості, як це діється тепер. Таке оприлюднює команда повітряних сил. Тепер служить при повітряних силах 397,500 вояків, з яких 126,000 приділено до служби заморем. Добровольці зголошуються в такій кількості, що не треба буде набирати до повітряних сил хлопців зпоміж покликаних поборовою обовязковою службою. Обмежено теж вік зголошених до 26½ року.

Америка називає Дунайський пакт „советським поневоленням" народів

Вашингтон, 18 серпня. — Департамент стейту видав формальну урядову заяву в справі заключеного щойно міжнародного Дунайського пакту, назвав його продуктом советського „вимушення" і доказом трівкого советського „поневолення" наддунайських народів. В гостро зредагованім комунікаті департамент заявляє, що нова міжнародна конвенція в справі плавби на просторі 1,750 миль на Дунаю, є накинена Росією, щоб „узаконнити її теперішню монополію в перевозі товарів на Дунаю". — „Советський Союз, своєю поведінкою на конференції в Белграді замкнув одні з головних дверей для торговлі з Заходу на Схід" — сказано в американській заяві. Цю поведінку схарактеризовано як „постійний советський диктат", який вимагає цілковитого піддання советському імперіялізмові. Разом з оцею заявою департамент стейту оприлюднив протест Кавендіша Кенона, американського делегата на Дунайську Конференцію проти пакту з поданням причин, чому Америка й інші Західні держави його не підписали.

ПРИХАЛО 200 СКИТАЛЬНИКІВ

Ню Йорк, 18 серпня. — Кораблем Марін Свалов приїхало з Бремергафен 200 нових імігрантів з европейської скитальщини. Найбільше було тим разом литовців, яким улекшила переїзд Краєва Католицька Конференція. Між імігрантами були професори, які мають дістати становища в американських школах завдяки старань цеї організації. Зпоміж українських скитальників приїхало 9 родин. З них дві третині через католицький комітет, а одна третина через організацію Світових Церков. Між українськими імігрантами був один священик. Ново прибуваючі представляють положення скитальників просто розпучливе, особливо в Відні, який є окружений советськими військами. Серед скитальників в Німеччині — кажуть вони — шириться в застрашаючий спосіб туберкульоза внаслідок недоживлення.

МАРШАЛ ВІДКИДАЄ СОВЕТСЬКІ ЗАКИДИ В СПРАВІ КОСЕНКІНИ ЯК БЕЗПІДСТАВНІ

Вашингтон. 19 серпня. — Сьогодні буде оприлюднений зміст ноти, яку вислав департамент стейту до Советів через амбасадора Александра Панюшкіна в справі советської учительки Оксани Косенкіни. У ноті відкинено як цілковито безпідставні різні закиди, пороблені чи то советським консулем в Ню Йорку Яковом Ломакіном чи амбасадором Панюшкіном, наче б то уряд Злучених Держав був у змові з кимсь для схоплення Косенкіни. На пресовій конференції секретар Маршал заявив, що Америка взяла цю справу дуже серіозно і мусить на ню відповідно зареагувати тому, що Совети видвигнули фалшиву справу, яка набрала міжнародного розголосу. Маршал сказав, що доходження урядових чинників не найшли ніяких доказів на советські твердження в справі советських учителів, які не хотіли виїхати з Америки. З тону, в якім промовляв Маршал, кореспонденти набрали враження, що відповідь Злучених Держав містить в собі дуже поважний осуд советської поведінки і не є виключене, що в ноті міститься домагання до Советів, щоб вони забрали з Америки консуля Ломакіна, як „неприемливу людину".

МОСКВА ЗНОВУ ПОСИЛЮЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ ЦЕРКВИ І РЕЛІГІЇ

Москва, 19 серпня. (ЮП) — В советській пресі знову почали друкуватися статті та заклики до скріплення боротьби проти церкви і релігії. Вчора орган советської армії „Красная Звезда" надрукував довгу статтю якогось „професора" С. А. Токарева, в якій виказується велику шкоду з релігії для тріюмфу комунізму та взиваеться до боротьби проти поширювання релігійних „пересудів".

ДЕПАРТАМЕНТ СКАРБУ ВИСЛОВЛЮЄ ПОДЯКУ У.Н.С.

Департамент скарбу переслав на руки головного предсідника У.Н.Союзу, Миколи Мурашка, окреме письмо з подякою за активну участь цеї організації в кампанії продажі державних ощадних бондів. Згідно з останнім повідомленням секретара скарбу Снайдера цих бондів досі розпродано на загальну суму 2,798,183,000 долярів. В листі звертається увагу на ці користі, що їх має наша країна з цеї акції, головно для її господарської стабілізації та для успішної боротьби проти інфляції. Як відомо, У.Н.Союз сам має інвестованих в цих бондах 3,888,250 долярів, як теж постійно веде і піддержує акцію закупна бондів його членами. Листа з подякою, датованого 16-го серпня, підписав краєвий директор відділу ощадних бондів, Вернон Л. Кларк.

О.Д. ОСТЕРІГАЄ ЖИДІВ І АРАБІВ

Лейк Соксес, Н. Й., 19 серпня. Рада Безпеки ОД остерегла жидів і арабів, що вона поробить заходи для конкретної акції для збереження примир'я в Палестині, якщо його дальше будеться порушувати. Осторогу видано у зв'язку з повідомленням про такі порушення.

27-е вето Советів в Раді Безпеки проти членства Цейлону в О. Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 19 серпня. Советський представник в Раді Безпеки ОД скористав вчора вже 27-ий раз зі свого великодержавного права спротиву (вета), в цьому випадку проти прийняття Цейлону в члени Організації Об'єднаних Націй. Це вже було сьоме вето Советів проти прийняття нового члена до цеї міжнародної організації. Попередні советські вета під цим оглядом були звернені проти Австрії, Італії, Португалії, Ірляндії Фінляндії і Трансйорданії. Советське становище піддержував тільки другий советський представник від імені України. Свій спротив Совети мотивували тим, що хоча Цейлон формально проголосив свою державну незалежність, то він все ще залишився британською колонією з британським губернатором. Британія, Китай та інші країни гостро напятнували советське становище, а представник Аргентини у зв'язку з цим знову заповів акцію проти великодержавного вета, що його Совети так часто надуживають.

СОВЕТСЬКА ПРОПАГАНДА І АМЕРИКАНСЬКА ДІЙСНІСТЬ

Женева, 19 серпня. Американський представник на сесії Економічної і Соціяльної Ради ОД., В. Торп, відповідав вчора на советські твердження в справі положення робітництва в світі, протиставляючи пустим большевицьким фразам факти з американської робітничої дійсности. В своїх твердженнях він підкреслив чотири головні факти з положення американських робітників, якими не може похвалитися жодна країна, а вже найменше рабська советська система. До цих фактів він зарахував головно 1. вільний характер робітничих контрактів, що дає робітникові повну свободу у виборі і зміні праці; 2. робітничі професійні спілки, вільні від урядової контролі; 3. високо розвинена система робітничих законів і 4. повна свобода преси, слова і зібрань. Все це, рівночасно з висотою заробітків та високим життевим рівнем робить положення робітництва в „капіталістичній Америці" безконкуренційним в світі.

БУВШИЙ ШЕФ ШТАБУ ЮГОСЛАВСЬКОЇ АРМІЇ ВБИТИЙ ПРИ СПРОБІ ВТЕЧІ ДО РУМУНІЇ

Белград, Югославія, 18 серпня. Югославське міністерство внутрішніх справ повідомило вчора окремим комунікатом, що ген. Арсо Йовановіч, бувший шеф штабу югославської большевицько - партизанської армії під час війни, був вбитий прикордонною сторожею вранці 12-го серпня при спробі втечі до Румунії. В цьому ж комунікаті стверджується, що разом з ген. Йовановічем втікало ще трьох інших, при чому разом з ним був вбитий Светоліч Арабяч, завідатель прикордонного совхозу, ген. Бранко Петрічевіч був зловлений прикордонною стороженою і тільки одному, полк. Владо Дапчевічеві пощастило втекти. Згадані особи солідаризувалися з Комінформом в його виступі проти „ухилів" Тіта і югославської комуністичної партії та втікали до Румунії з метою очолювати підпольний партизанський рух правовірних комуністів проти Тіта.

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ НЕ ПІДПИСАЛИ ДУНАЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ

БРИТАНІЯ І ФРАНЦІЯ ЗДЕРЖАЛИСЬ ВІД ГОЛОСУВАННЯ, АМЕРИКА ГОЛОСУВАЛА ПРОТИ; ДУНАЙСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАКІНЧИЛАСЯ СОВЕТСЬКИМ ДИКТАТОМ.

Белград, Югославія, 19 серпня. — Скликана на підставі рішення Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав та за ініціятивою західних союзників конференція в справі міжнародної контролі річкоплавства по Дунаю закінчилася вчора ввечорі. Запропонований Совєтами договір, що віддає Дунай практично в користування і під контролю виключно Советського Союзу, прийнято одноголосною більшістю голосів Советів та їх сателітів. Процедуру голосування можна собі уявити з факту, що советський представник А. Вішінський, який був предсідником останньої сесії, протягом 20 хвилин зібрав разом в поодиноких справах аж 57 голосів. Руки советських делегатів майже ввесь час були піднесені вгору. Представники західних країн не взяли участи в голосуванні, тільки американський представник голосував проти договору як цілости. Америка, Британія і Франція відмовилися підписати договір, що є клясичним прикладом советського диктату. Американський представник в кінцевій декларації назвав цілу конференцію „цинічною комедією" та „ганьбою" советської більшости. В результаті він ствердив, що перед відкриттям конференції Дунай був мертвою рікою й такою ж він залишиться тепер, з одною тільки зміною, що цей стан формально легалізували Совєти та їх сімох наддунайських сателітів.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗАКІНЧЕННЯ МОСКОВСЬКИХ НАРАД.

Москва, 19 травня (АП). З поінформованих дипломатичних джерел тут заповідається вже швидке закінчення дипломатичної акції західних союзників перед советським урядом в справі Німеччини. Зі советського боку натякається, що ці Московські розмови мали б закінчитися швидким скликанням конференції Ради закордонних міністрів чотирьох великодержав, що розглянула б цілість проблеми Німеччини. Західні дипломати мали б відбути ще одну конференцію зі советськими представниками, правдоподібно вже сьогодні.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОМАНДАНТ ПРО ПЕРЕМОГУ ПРОТИ СОВЕТСЬКОЇ БЛЬОКАДИ.

Берлін, 19 серпня.—Комендант американського сектора Берліна, полк. Френк Л. Голі, заявив вчора, що советська бльокада для виморення голодом населення Берліна не мала успіху, що треба завдякувати головно західній авіяції. У висліді, Совєти взялися до інших засобів для здобуття контролі цілого міста, завершуючи насамперед його поділ та розбиваючи спільні інституції. Вчора Совєти заповіли доставу 60,000 тонн вугілля для свого сектора та для тих німців зі західних секторів, які зареєструвалися в советському секторі. Звертається увагу на дотеперішню повну безуспішність Совєтів в заходах перехилити на свій бік населення Берліна.

СОВЄТИ ЗМАГАЮТЬ ДО ПОВНОЇ КОНТРОЛІ В БЕРЛІНІ.

Париж, 19 серпня. — У зв'язку з дипломатичною акцією в Москві, тут і в Лондоні з поінформованих джерел стверджується, що Совєти дальше концентрують свої зусилля на здобуття повної контролі в Берліні. З французького і британського боку висловлюється думку, що всякі здогади про можливість конференції міністрів закордонних справ в цій справі є ще передчасні.

НІМЦІ ДОБРОВІЛЬНО ПРИЙНЯЛИ ЗАПРОПОНОВАНИЙ ЗАХІДНИМИ СОЮЗНИКАМИ РЕЖІМ.

Франкфурт над Майном, Німеччина, 19 серпня. — Тут проголошено стенографічний текст нарад представників західно-німецьких країв з 21 і 22 липня, отже на кілька днів перед формальним прийняттям німцями західної пропозиції щодо створення західно-німецької держави. З протоколу виходить недвозначно, що німецькі представники самі й добровільно погодилися та прийняли постанови Лондонської конференції в цій справі.

ГРЕЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАКІНЧЕННЯ АЛЬБАНСЬКОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ.

Атени, 19 серпня. — Грецький уряд звернувся офіціяльно за посередництвом О.Д. до уряду Альбанії, домагаючись закінчення його інтервенції у внутрішніх справах Греції. Грецькі власті, як теж комісія ОД мають безсумнівні докази, що албанський комуністичний уряд бере активну участь в допомозі червоним партизанам в Греції. Очищувальні дії проти большевицьків на фронті в горах Граммос грецька армія продовжує з успіхом.

ФРАНЦІЯ ПІДДЕРЖУЄ ПЛЯН ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ.

Париж, 19 серпня. — Французький уряд вчора виніс офіціяльне ріщення відповісти позитивно на письмо Координаційного Комітету европейських федералістичних рухів та рішив призначити делегацію на підготовчу конференцію для створення европейського парляменту. Конференція мала б відбутися в Брюсель в найблищому листопаді. Подібні запрошення цього Комітету були вислані теж урядові Британії та інших европейських країн і Франція є першою з них, що на це офіціяльно відповіла. Рішення французького уряду вважається дальшим важливим кроком в розвитку европейського федералістичного руху, очолюваного бувшим британським премієром Винстоном Черчилем.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЧЕРГОВІ ЗАВДАННЯ

Їх, цих завдань, у нас багато, дуже багато. Думаємо про наш американсько-український загал та його центральні представництва, Конгресовий і Допомоговий Комітети.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет в основному намагається держати нашу громаду в постійному курсі справ. З часописних повідомлень, з громадських зборів та з окремих видань і листів кожний має можність познайомитися з виконаною цим Комітетом роботою і рівночасно з його дальшими завданнями. Кожному відомо, що найбільшою турботою ЗУАДКомітету є зараз справа переселення українських скитальників на постійне до американських країн, головно до Злучених Держав, користаючи з нового закону. Тут Комітет потребує якнайширшої і найбільшої співпраці загалу, без якої залишаться без успіху навіть найбільші зусилля самого Комітету. Ця співпраця зводиться до двох головних завдань та обов'язків загалу громадянства: 1. Поставити Комітетові ро розпорядження найбільшу кількість посвідчень про забезпечення праці і мешкання новим імігрантам та 2. Забезпечити Комітет відповідними грошевими фондами на ведення його допомогової акції. На цьому місці вже підкреслювано, що коли б наш загал так виконував свої завдання і обов'язки у відношенні до вибраного ним Комітету, як їх виконує сам Комітет, то результати й успіхи цеї праці були б безпорівнання більші. Комітет мінімальними фондами розбудував велику організаційну сітку, створив прикладне представництво в Европі,, увійшов в найширші міжнародні стосунки, здобув для нашого Комітету і для українського імені повний респект і увагу в міжнародних колах, в останньому вже поробив та продовжує з успіхом робити дальші заходи для вможливлення переселити до цеї країни якнайбільшу кількість українських скитальників таки при американській допомозі, не згадуючи вже за ту практичну правну, моральну і матеріяльну допомогу, що він їх постійно дає українським скитальникам.

А що можна сказати про наш загал у зв'язку з цею самою справою? За ввесь час існування Комітету цей наш загал ще не спромігся зложити бодай пів мільйона долярів, а про надсилання посвідчень для вможливлення переселення скитальників краще і не згадувати. І це все, не зважаючи на постійні заклики та на ці без сумніву великі успіхи, що ними може виказатися в праці сам Комітет. Від загалу цей Комітет має справді слів велику силу, але конкретної піддержки далеко менше ніж потребує і як її наш загал міг би дати. Провірити цей стан та дати якнайбільшу піддержку цему Комітетові це перше наше завдання.

Не краще, якщо не гірше мається справа відношення нашого загалу і до другого нашого центрального Конгресового Комітету. Кілька місяців вже ведеться кампанія за збіркою найнеобхіднішого фонду на політичну акцію. Її результат ще не дав навіть пятої частини того, що повинен доти. Ми жаліємось часто, що Комітет не виконав, або не виконав своєчасно одної, чи другої справи, що не розгортає належної активности і т. д., замість поставити перше запитання, чи ми самі вже виконали наші завдання у відношенні до Комітету, що є передумовою його праці. З усіх боків підносяться голоси з домаганням більшої активності, більше публікацій, всього більше, бо ж земля горить під ногами. При цьому ставиться за приклад Комітети інших національних груп, забуваючи поставити рівночасно за приклад ці мільйони долярів, що їх ці групи складають на потреби своїх Комітетів.

Чи потрібно ще прецизувати наші завдання? Відповідь повинен дати наш загал.

На екрані політичної кризи

Вже більше двох тижнів дипломати в Москві бігають зі своїх амбасад до Кремля і назад, оббивають Сталінові пороги та витрачають час і нерви на розмови зі советськими представниками. Але досі ще ніхто з відповідальних державних мужів і політиків ані словом не вияснив та не насвітлив перебігу і дотепершнього результату тої дипломатичної гри в піджмурки. Проте, на цю тему вже появилося безліч найрізноманітніших міркувань і всі вони зводяться менш-більш до того, що шкода труду і грошей. Тільки наївний може думати, що советсько - демократичну кризу можна розв'язати дипломатичними розмовами. З боку західних державних мужів, вправді, часто можна таке переконання почути, але це належить до „дипломатичного говорення" і годі було б вимагати інших слів. Це ж не треба аж дипломата, ані державного мужа, щоби знати, що всі розмови зі Советами є киданням гороху до стіни.

В теперішніх дипломатичних розмовах в Москві головною темою є Берлін і Німеччина. Але ці справи в жодному разі не є головною причиною кризи. Вони, радше є вже наслідком, найбільш „драстичним наслідком та тільки проявом теперішньої політичної хвороби світу. Було б безглуздям думати, що наслідки хвороби можна б лікувати, не лікуючи самої хвороби, точніше, не усунувши її причин — бакциля, яким в цьому випадку є цілий Советський Союз, ціла його система і політика. Тільки повна і грунтовна ліквідація большевизму, і ліквідація з центру, може привернути світові мир та створити першу найголовнішу передумову тривкої стабілізації міжнародних відносин. Берлін і Німеччина є тільки незначним фрагментом в цілому комплексі справ, що їх ніколи не можна буде вирішити при круглому столі, маючи за партнера большевизм. Як довго існує большевизм, так довго існуватиме політичний шантаж і постійна загроза війни.

Берлін і Німеччина далеко не вичерпують сьогоднішньої політичної кризи. Дунайська конференція в Білгороді, Близький і Далекий схід, всі міжнародні справи, дослівно всі, є під знаком тих західно-советських суперечностей, яких ніколи не розв'яже і не вирішить дипломатія. Західні союзники з Америкою на чолі можуть ще робити Советам багато однобічних компромісів і уступок, але вони не можуть зробити останньої, іменно, не можуть відступити Советам себе самих. А це є кінцева мета большевизму і в змаганні до цеї мети не зупинять його жодні компроміси, якщо не зупинить його єдинний зрозумілий для нього аргумент: меч. Звичайно, в міжчасі міг би ще трапитись якийсь „деус екс махін", що заощадив би світові нову м'ясорубку; але це був би тільки надзвичайний припадок, на який в політиці ще найменше можна покладатися.

Інтересне світло на теперішню західно-советську кризу кидає з черги м. і. справа колишніх італійських колоній. Вона ще яскравіше від Берліна та Німеччини характеризує советську політику і не залишає жодного сумніву щодо відповідальности за кризу та щодо напрямних советської політики.

Отже, італійські колонії. В Европі большевики припадком воювали, бо до війни заставив їх їх приятель Гітлер. В кожному разі воювали і це вже творить відповідну базу їх претенсій, хоча в жодному разі не тих, які вони видвигають. В Азії Совети не воювали. На шість днів перд закінченням війни Америка запросила їх до участи в перемозі, до якої вони причинилися найвижче тим, що своєю дружбою з Гітлером і Японією захотили цю останню до війни з Америкою. Але за це їм належиться все інше, тільки не признання від Америки. Проте, Америка має добре серце, ще ліпшу волю і не тільки простила большевикам їхні інтриги, що довели до агресивної війни проти Америки, але ще й готова була прийняти їх до участи в тріюмфі здобутої американською кров'ю перемоги. Пустила Америка большевицького пса під далекосхідній стіл, а він вискочив на стіл і тепер відомо, що там діється.

Але ще смішніше виглядає справа в Африці. Італійські колонії звільнили американські і британські армії своєю кров'ю і своєю зброєю. Совети в цій справі дослівно ані пальцем не кивнули. Навпаки, вони ввесь час були проти будьякої кампанії союзників в Африці, домагаючись „другого фронту" в Европі. Цего не можна їм брати за зле, бо ж відомо, їх союзник Гітлер був загнав їх вже додому до Азії і без американської та британської допомоги там була б скінчилася вся советська „доблесність" і „мудрість". Америка і Британія визволила і Советів і італійські колонії. Сьогодні нагло Совети видвигають до цих колоній такі претенсії, якби то не Америка і Британія там сказали перше і останнє слово, але навпаки, відіграли якусь там незначну ролю як причіпка до Советів.

Фактичний стан з цими колоніями коротко такий:

Идеться про Ерітрею над Червоним морем в Африці, про Сомалії над Індійським океаном, та Лібію з Тріполитанією і Ерітрею в північній Африці від Єгипту до Тунісу над Середземним морем. Росія ніколи в історії тут жодної ролі не грала, але це ще не означає, що вона не хотіла би грати. Навпаки, навіть дуже хотіла би, як це виказує її теперішнє становище. На конференціях в Тегерані, Ялті і Потсдамі західні союзники, головно покійний президент Рузвелт, дали Советам в міжнародній політиці чистий чек і ці тепер записують собі відповідно до своїх бажань. Вони його записали і в справах італійських колоній, які у висліді опинилися під чотиро-державним розглядом. Совети з місця зайняли опозиційне становище і справа тепер має опинитися на терені ООД. І тут створюються нові комплікації, бо до голосу приходить цілий ряд заінтересованих і незаінтересованих малих країн, що роблять цю проблему об'єктом торгу не зі загального міжнародно - політичного становища, але своїх власних інтересів. Арабські країни, південно-американські та всі інші узалежнять свій голос в цій справі не від потреб колоній та загального положення в світі, але у великій мірі від того, скільки, чого і від кого їм почастить виторгувати в їх власних справах. Тим самим справа цих колоній не буде справою безпеки та охорони Середземного моря, Суезького каналу, чи відбудови Італії, але власне справою політичнинх торгів.

Звичайно, Америка мусить тепер їсти те, що наварила собі становищем до Советів під час війни і в Тегерані, Ялті та Потсдамі, даючи Советам підписаний чистий чек. На цю тему міг би сказати відповідне слово покійний президент Рузвелт, але його вже нема і цілу справу доводиться тепер полагоджувати Маршалові. І з неї він витягає тепер відповідну науку в дальших стосунках зі Советами.

У зв'язку з цим виринає запитання: який глузд мають теперішні переговори в Москві та взагалі ціла дипломатична акція західних союзників? Вона без сумніву має свій глузд, бо навіть якщоб вона не мала жодного іншого успіху, то вона створить легально правне тло, на якому і вирішиться проблема советсько-західних суперечностей єдино можливим у відношенні до Советів способом і засобом. Америка в кожному разі рішена — як це заявив свого часу президент Труман — „заплатити ціну миру, або війни". Вибір все ще залежить від Советів.

Скільки українських скитальників в Европі?

(Власна кореспонденція з Европи).

Справді: скільки ж нарешті українських скитальників живе тепер в європейських державах? Скільки синів і дочок українського народу опинилось у висліді другої світової війни в краях середущої і західної Европи по цей бік залізної занавіси, де коротають менше чи більше злиденне життя? Спробуймо дати на це питання відповідь, хоч згори мусимо зазначити, що вона не може бути вповні точна й вичерпна.

Як загально відомо, найбільше українських скитальників перебуває ще й досі в **Німеччині**, в усіх трьох її окупаційних смугах: американській, англійській і французькій. Недавно Центральне Представництво Української Еміграції (ЦПУЕ) в Німеччині оголосило, що по його даним на території цих трьох смуг Німеччини жило в дні 1. V. 1948 р. кругло 101,000 українців у таборах і коло 15,000 приватно, отже разом 116,000. Коли ж взяти під увагу, що якась — правда, дрібна — кількість українців живе ще й досі по таборах російських і польських, особливо в англійській і французькій смугах, де вони з різних причин не признаються до української національности, то **число всіх українців у Німеччині можна сміливо піднести до 120,000.**

Це число покривається в загальному з даними „Шематизму духовенства Української Католицької Церкви в Німеччині", що вийшов накладом Апостольської Візитатури для українців католиків у Німеччині з кінцем лютого 1948 р. (стор. XXVIII+116, форм. 8°). З того шематизму — першого на европейській еміграції українського церковного шематизму, що має велику цінність передовсім як важливий інформаційний посібник у наших церковних справах в Німечині — виходить, що в усіх 3-х протопресвітератах української католицької церкви в Німеччині, які відповідають трьом окупаційним смугам, живе 69,256 українців католиків. На тих самих теренах живе 36,146 українців православних (головно вірних УАПЦ), 1,295 римокатоликів, 405 протестантів (кілька груп) і 207 інших. Разом це дає на терені всієї західної Німеччини 107,307 українців. Але що дані того шематизму далеко не повні, бо ж годі було зібрати точні цифри українських вірних при постійному пересуванні таборів для скитальників та їх ліквідації і, що з цим звязане: при постійних змінах і мандрівках наших людей, то й число українців у Німеччині, що їх подає цей шематизм, дещо занизьке. Це число треба би піднести бодай на кільканадцять тисяч, що й підносила наша критика. Отже — як уже сказано — дані шематизму не далеко відбігають від даних ЦПУЕ, себто можемо сміливо прийняти, що в половині 1948 р. жило в Німеччині к. 120,000 українців.

Друга держава, що мала в себе донедавна дуже поважне число скитальників українців, це **Австрія.** В рр. 1945-6 жило на її території понад 50,000 українців. Сьогодні, з уваги на масові виїзди наших людей з Австрії, залишилось там, за даними Українських Комітетів, не більше, як **20,000 українців,** при чому й це число меншає з дня на день.

Третя держава, що дала була після закінчення другої світової війни захист теж поважній кількості українців, це Італія. Та з хвилиною переїзду вояків І. Української Дивізії (б. дивізії „Галичина") в Англію і кількох більших транспортів українців, що виїхали звідти головно в південну Америку, число українців, що залишились і досі в Італії, невеличке, подібно як невеличка кількість українських еміґрантів пербуває сьогодні у **Швайцарії.**

Зате дуже сильно заступлені українці у **Франції.** Правда, велика більшість їх живе там, ще з часів між двома світовими війнами, бо крім політичних емігрантів — тоді виїздили у Францію масово наші селяни з Галичини й Волині на т. зв. сезонову працю і залишились там досьогодні. Разом з свіжими емігрантами, що прибули у Францію вже по недавній війні і прибувають постійно далі, там нараховують тепер **від 80-100 тисяч українців.** Можна надіятися, що незабаром дістанемо точну цифру українців у тій державі, бо саме тепер наші тамошні громадські чинники переводять спис українців у французькій республіці.

Доволі поважно зросло в останніх роках число українців у державах Бенелюксу, себто в Бельгії, Голяндії і Люксембургу. Особливо в Бельгії, куди в минулому році виїхало на працю (головно в копальнях) багато молодих українців з Німеччини, помітно збільшилось число українських скитальників, яких нараховують там тепер **кільканадцять тисяч.** В **Голяндії** живе кілька тисяч, в **Люксембургу** всього кількасот українців.

(Докінчення на стор. 3-тій)

ІВАН КРАВЧЕНКО. Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН

(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і незчисленним жертвам комунізму — присвячую.
Автор.

20)

Оце, ще одна правдива і яскрава сторінка масового нищення „іншої контрреволюції" і будівлі „щасливого колгоспного життя" в країні „квітучого соціалізму" під проводом партії Леніна — Сталіна, під „мудрим" проводом її „геніального" вождя, „товаріща" і „друга", „батька", „вчителя" і „надхненика" — „рідного" Сталіна. Як там не було, а в 1930 році, переферія рапортувала свому надхненикові Сталіну про „досрочне" виконання плану загальної колективізації на 100 відсотків.

Але коли в Москві підрахували, що колективізація коштує життя 6-7 мільйонам людей, що було безліч повстань, — придушених Чекою та військом, то кажуть, що сам головний кат — Сталін, зблід, затрусився і через газети „Правда" та „Ізвестія", (доречі, про ці газети кажуть таке: „в „Правді", не шукай правди, а в „Ізвестіях" — ізвестій", або в „Правді" не шукай ізвестій, а в „Ізвестіях" не шукай правди.) проголосив свою відому статтю „запаморочення від успіху". В ній „батько" перекладає всю відповідальність за ті мільйонні жертви загальної колективізації на виконавців його волі, „Перекрутили", (писав він), наробили „помилок", сякі-такі і т.д., (а його хата з краю він нічого не знає"), а він як і завжди, „добрий" „батько", а деякі комуністи роблять людям кривду, а він? — він ні.

Але він нічого не зробив, щоб виправити ті „помилки", щоб повернути хоч одну жертву тих „помилок" з заслання і повернути йому майно, пограбоване його учнями.

Він виправдував себе перед обивателями і перед майбутньою історією в яку він прагне попасти, як велкий пророк і стратег комунізму, але історія вже дала сама йому ім'я і теж „Великого", але не пророка, а людоїда і ката.

Такі ж самі наслідки, які принесли з собою перші роки революції, які вилились в 1922 році в жахливий голод, такі ж самісінькі наслідки дало будівництво колгоспів і його „щасливе заможне життя" в 1933 р. знову виключно на многострадальному народі українському. В 1933 році, повторюю, виключно на Україні, повторився 1922 рік. Знову страшенний голод на родючих землях України.

Майбутні „генераліссімуси" готувались до війни з капіталізмом і робили величезні запаси провіянту. Елеватори та склепи України і в Росії тріщали від переповнення зерном, яке в тому ж 1933 році, що називається „під мітлу", позабирали з колгоспів України, обіцюючи повернути зерно на харчування і посів, але „забули" повернути. Знову люта, голодна смерть шалено гуляла по Україні. Знову пухли від голоду, знову потріскана, спухла шкіра, знову випадки людоїдства..., знову мати рубала на куски власну дитину, варила і їла... їла... і вмирала. Знову мільйони ні в чому неповинних жертв проковтнув ненажерливий молох-Сталін зі своєю зграєю.

Коли ще дехто в 1922 році не розумів, що тоді вже йшла пряма акція знищення волелюбивого українського народу, то в 1933 році всі вже зрозуміли, що як побратим Сталіна — Гітлер, засудив на страту, на знищення всіх жидів, Москва в особі Сталіна засудила на повне знищення Українців.

І українці в 1933 році падали мільйонами від голоду.

1922 рік здається не був таким лютим.

Люди їли смердячу дохлятину — рятуючись від голоду.

В село Д. привели аж з Росії 40 штук коней, виснажених далекою дорогою. Вели коней під посиленою охороною, запобігаючи в дорозі крадіжу коней на м'ясо. В селі Д. коней також пильнували дні і ночі. Ці коні прибули в порі[illegible]ку підготовки до посіву осінню.

Власних коней і всяку тварину, включно собак, кицьок та інших тварин „щасливі колгоспники" давно вже поїли.

Ветлікар та зоотехнік, перевіряючи стан здоров'я коней, встановили, що вони всі сапаті. Склали про це відповідного акта, приїхав сам голова району, райлікар і райзоотехнік і в їхній присутності всіх тих коней постріляли і закопали на тваринному цвинтарі. Через пару днів встановлено, що всі забиті і закопані коні зникли.

Через деякий час виявлено, що 3/4 селян, зі своїми родинами, хворі на сап. Приїхала ціла комісія, відібрала всіх здорових, вивезли їх кудись, а всіх хворих перестріляли на місці, і всі трупи спалили разом зі селом Д.

Як же влада в 1933 році турбувалась про рятування українців від голодної смерти? Точнісінько так, як в 1922 році.

Тільки без АРА, бо цю другу голодівку ховали від всього світу.

Отже, не було АРА, не було кому і рятувати українців від голодної смерти. До збірки врожаю 1933 року люди були вже виснажені від сталого недоїдання, але вони ще підтримували себе убогою яриною, котру кожний колгоспник умудрився посадити біля хати, не дивлячись на найсуворішу заборону владою.

Отже, убогою яриною, бур'янами, кропивою та водичкою або відвійками від молока, які дорівнюються по калоріях до водички, селяни ще підтримували себе і ходили на колгоспну паншину, де на кожного працюючого, під час роботи давали один раз в день „поїсти", правдоподібніше попити якоїсь зупи, котра була звичайними помиями, тільки гарячими. До цього „обіду" ще давали по кавалку хліба, вагою в 80 грамів і бідні батьки дітей не знали, що з тим хлібом робити? Чи самим його проковтнути, чи понести діткам?

(Дальше буде).

Звертайте позички затягнені в „КОДУС"-і

Від редакції: На прохання Комісії Допомоги Українському Студентству в Европі друкуємо цей заклик з думкою, що й в Злучених Державах вже перебувають поодинокі українці, що з цеї допомоги користали. Їх завданням тепер було б насамперед відгукнутися на цей заклик. Треба сподіватися, що йому приділить належну увагу теж загал нашого громадянства.

Майже 10 років мине скоро від хвилини, коли заходами українського громадянства засновано „Комісію Допомоги Українському Студентству" („КОДУС"). Згодом засновано теж її філії поза кордонами краю та розгорнено жваву працю для цеї важливої справи, яка постійно у нас існувала й існує, а саме для збирання й орудування фондами, що всецідо призначені на допомогу українській, високошкільній молоді. „КОДУС" повстав як продовження праці „Товариства Прихильників Освіти", якої завданням було підпирання впродовж близько 20 років української, студіюючої, високошкільної молоді так в краю, як і за кордоном. Нав'язуючи до традицій „Товариства Прихильників Освіти", (що основане проф. Ст. Дністрянським і товаришами 1921 р.), і континуючи його працю, що входить тепер у 27-мий рік діяльности, продовжує „КОДУС" добре заслужену роботу своїх попередників та старається за те, щоб українське студентство поза межами краю мало все помічну руку старшого громадянства так у матеріяльній, як і моральній сторінці допомоги. Тільки завдяки великому зрозумінню ... багатьох років можна було дотепер вдержати на університетах та високих школах, стоїх та чужих, сотні українськької високошкільної молоді та помогти великій її кількості закінчити успішно свої студії.

Одначе, обов'язком наших молодих громадян, які покінчили свої високошкільні студії завдяки допомозі „КОДУС-у", є тепер з свого боку подбати за те, щоб їх наслідники й товариші могли завдяки цій установі і за її підтримкою також продовжувати свої студії. Багато колишніх стипендістів „КОДУС-у" є сьогодні громадяни, що за допомогою закінчених студій працюють у різних ділянках нашого громадського життя. Багато з них займає поважні пости у нашому громадянстві так серед европейської, як і заокеанської еміграції. Багато тих, хто колись користав з допомог „Товариства Прихильників Освіти" та „КОДУС-у мають уже можливість повернути частинно, чи в цілості зобов'язання затягнені колинебудь в часі своїх студій. До цих стипендистів „Товариства Прихильників Освіти", чи „КОДУС"-у звертається тепер „КОДУС" р проханням вирівняти свої зобов'язання, щоб цим способом допомогти установі продовжувати її допоміжну працю також і для тих товаришів, що зараз ще студіюють і цеї допомоги потребують. Цих потребуючих є надзвичайно багато, бо близько шість сотень українських студентів здані лиш на те, що можуть студіювати тільки завдяки постійним, місячним стипендіям „КОДУС"-у.

„КОДУС" мусить допомагати також у веденні і уладженню студентських харчівень у більших університетських містах, як Мюнхен, Гайдельберг, Регенсбург, Ерлянген і інших, бо стан прохарчування наших студентів з кожним місяцем гіршає. Тому, що видатки на стипендії і на проживлення у харчівнях збільшуються, прийшов час, щоб довжники „Товариства Прихильників Освіти" та „КОДУС"-у відгукнулися на цей зазив своїх ще студіюючих, молодших товаришів та старалися, чи то ратами, чи одноразово повернути затягнені довги у цих установах зобов'язання.

Рівночасно пригадуємо ще раз нашому громадянству, що українське студентство чекає дальше на пожертви у формі місячного оподаткування та на постійні збірки для підкріплення фондів „КОДУС"-у.

„Двічі дає, хто скоро дає" — пригадуємо українському громадянству.

Гроші слід надсилати на адресу „КОДУС"-у Фюрт, Даніель Ляйштрассе I/III.

Проф. д-р **З. Кузеля**, голова; проф. д-р інж. **Є. Храпливий**, заст. голови; проф. д-р **І. Розгін**, заст. голови; проф. **Т. Волошин** і проф. інж. **Р. Димінський**, секретарі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

$1,000 з „Пікніку" на фонд У. К. К.

У зв'язку з загальною акцією призбирання фондів для успішної праці УКК, відбувся 25. липня ц. р. в околиці Дітройту „Пікнік", улаштований філією УКК на Дітройт.

Наперед розіслані програмки (що їх виконав безкоштовно п. Цюник) заповідали багату програму: 1) танці при укр. оркестрі пр. С. Онищука; 2) вибір „Королеви популярности"; 3) Старокраєві забави під проводом новоприбувших; 4) військові вправи; 5) награвання найновіших укр. грамофонних плит-рекордів, багато несподіванок і добрий буфет.

Означеного дня, ще зовсім рано, члени комітету й деякі виконавці програми, явились на місці, щоб довгу підготовчу працю остаточно закінчити на час. Та показалося, що ще раніше від нас прибули два молодці, щоб пильнувати брами й не пропустили нікого без квитка-тикета. Ми тільки вийшли з авта, як вони в тому менті з'явились коло нас. Не було ради, всі сягнули до кишені, чи гаманця... й розійшлися, кожен до своєї роботи.

Розуміється, що проводив усім „всюдисущий" голова філії УКК п. Демян, а вірно секундували йому інші комітетові й принагідні помічники з п. Демяновою включно. Жіноцтво засіло в кухні до роблення вареників, голубців та інших „благ".

П. Кульчицький зі спритом новітнього „Тарзана лазив по деревах, щоб заключити радієві голосники. П. Стефаник вимірював площу (не дарма інженер!) на спілку з п. Дацком, та вбивав кілки, потрібні для краєвих забав. П. Крупка, п. Савка й енергійна п. Білоус метушилися з буфетними квитками-тикетами. Холодні напитки, що їх пильнували пп. Небоженко й Кушнір, ждали вже на гостей. П. Шеремета й п. Шалайко жертвенно виконували ще останні доручення свойого голови, як почали наплививати перші гості, а з ним і перші замовлення до кухні. За роботою ми й не зчулися, як минали години, а тут незабаром й п. Косій автобусом приїхав та „хмару" нових гостей привіз.

Тимчасом на загородженій площі, молодь і діти голосно реготалися підчас забав й різних перегонів.

Старша молодь танцювала, а тут уже й прийшла пора на найважнішу точку програми „Контест популярности". При спеціяльно приготованім столику з таблицями, де вписано імена обох контестанток, засіли чотири пані, які технічно переводили той контест. Дві пані, представниці західньої частини міста й другі дві, східньої. Хто переможе, захід чи схід? З одної сторони завзята п. Левкут і п. Небоженко, продають на право й ліво контестові книжечки, щоб тільки „західна" контестантка перемогла. Зновуж не менш завзята п. Будзол і Я. Сливинська, (представниці східньої частини міста) теж не хотіли остатися позаду — а до мікрофону, що стояв на підвиженні, говорили на переміну п. п. Панчук і Дідик В. та додавали вогню: „Вестсайд тримайтеся, Істсайд не дайтесь!" Зійшлася публика „Хочемо бачити контестанток, хай покажуться!" Голос народу — голос Бога. Вийшли на „естраду" обі панночки: чорнявка С. Бугай, зі сходу й білявка О. Кахній з заходу міста. Чепурно одягнені, молоденькі, усміхнені поглядали на гостей та старалися зробити якнайкраще враження, бо ж... від того збільшується фонд УКК. Усміхи й милі підморгування не пішли надаремно. Всі книжечки роботи п. Рудого (а було їх 500 по 12 квітків-тикетів) розпродано з одної й другої сторони, а опісля почалася вже ліцитація без квитків. Більше грошей зложили господарі, цебто східна частина міста і їхня контестантка перемогла. У запалі тієї боротьби деякі панове, як от Довгань, накупили тих книжечок стільки, що й у кишені не містились. В міжчасі п. Панчук вручив обом контестанткам нагороди: прегарно вирізьблені альбоми, а для „королеви популярности" ще й вимальований диплом.

На закінчення можна було ще виграти нагороди. П. Крупка крутив „бочівку щастя", а маленька Галюся витягала звідти карточки. Виграли деякі щасливці.

Незалежно від програми, знайшлись панове, що заохочені загальним настроєм зложили грошеві датки для УКК: п. Микула зложив, уже давніше обіцяні $15 за один день праці. П. Тимоч від тов. „Провидіння" $10; п. Патра $10; по $5: п. Годяк, п. Медицький, п. Чорний.

В загальному треба підкреслити, що „Пікнік" улаштований філією УКК, мав великий моральний успіх, бо спільні зусилля поклали давні й нові іміґранти разом з молоддю тут народженою, всупереч усім „злим духам", що хотіли б бачити, як українці сваряться й діляться на чимраз то менші групи й групки.

Та крім морального успіху був значний матеріяльний успіх, бо з чистого доходу призначено **тисячу долярів** для централі УКК.

Мушу тут згадати тих, що в найбільшій мірі причинились до успіху „Пікніку" (крім проводу філії УКК). Це передовсім такі товариства: Союз Українок, від. 5, СУА, від. 31, „Укр. Золотий Хрест", від. 34, тов. Шашкевича, тов. І. Франка, Клюб „Боян", Клюб „шкільних матерей", Молодечий 58 від СУА, Українська Централя при Карпендер, та багато поодиноких людей доброї волі.

М. Сливинська.

НОВИЙ ГОЛОВА КАНАДСЬКОЇ ПАРТІЇ. — Луїс Сан Лоран, у віці 66 літ, теперішній канадський міністер закордонних справ, якого вибрали недавно головою Ліберальної партії, після зречення з цього становища премієра Канади, В. Л. Мекензі Кінга. Сан Лоран має обняти становище премієра після Мекензі Кінга.

Що писала „Свобода" тому 40 років?

20 серпня 1908 р.

ДЕПУТАЦІЯ У. Н. СОЮЗУ ДО АПОСТОЛЬСЬКОГО ДЕЛЕГАТА У ВАШИНГТОНІ

Головна Конвенція У. Н. Союзу, яка відбулася в Філаделфії від 7 липня, надала почесне членство епископові С. Ортинському і рішила підтримати його поваґу для зроблення нешкідливими напасті угро-руських священиків і світських діячів. Особливо треба було спросувати напасті, кинені на епископа на Конвенції „Соединенія Гр.-Кат. Русскихъ Братствъ". У склад депутації ввійшли: Д. Капітула, К. Кирчів, А. Добош, Ст. Врабель, Т. Лабовський. Послухання відбулося 16 липня. Депутація сповнила ухвалу Конвенції, заявила свою підтримку для епископа проти напастей, довідалася, що запис церков на епископа це лише форма, якою церкви передається під завідательство („ін трост") епископові, а не на його власність.

ПАРЦЕЛЯЦІЯ ЗЕМЛІ ПІД УКРАЇНСЬКУ КОЛЬОНІЮ В ТЕКСАС.

Коло Бремонд, у Тексасі, відбудеться 25 серпня, б. р. парцеляція землі під українську кольонію. Туди мають переселитися українці з Бремонду (35 родин), однак, щоб кольонія була повна, треба вдвоє тільки людей. Дорога пароходом з Ню Йорку до Галвестону коштує $20, а від корабля до Бремонду коштує залізниця $7.90. Ціна землі по 14-17 долярів за акер, одначе вистарчає по 5 долярів на завдаток, а решту можна сплатити догідними ратами. У Бремонді ждати не на нових подорожних Михайло Турляк. — Альбін Вала, в Гюстон Тексас.

ІВАН ФРАНКО ВИДУЖАВ.

Відрадною вісткою ділимося з нашим громадянством, а саме, що наш письменник д-р Іван Франко, подужав настільки, що вже покинув санаторію та остає вдома. На жаль, письменник не може володіти руками, тому пишуть для нього його сини під диктатом батька.

Французька преса про укрінські справи

Найбільший французький хліборобський тижневик „**Ля Газет Аґріколь**" містить статтю п. н. „Страйки в колоспах", де автор відзначає опір українських селян большевицькій політиці гноблення, з'ясовуючи становище на Україні від самих початків совєтського окупаційного режиму. Автор описує штучний голод в 1933 р. і зв'язане з цим примусове заведення колгоспної системи. Розстріли й висилання українського сільського населення, сучасні заворушення на Україні обговорені детально. „Надзвичайні багатства України, читаємо в статті, — які століттями були використовувані Москвою білою чи червоною, ці багатства стали нещастям для волі України". Наприкінці автор підкреслює, що українські селяни обурені совєтським режимом, який загнав їх у нужду й невільництво. Автор вірить, що опір українських селян знищить режим гнобителів і все людство разом з українським народом буде нарешті звільнене від большевицького кошмару.

Французький популярний тижневик „**Люнді-Діманш**" від 22. 6. публікує велику ілюстровану статтю про бойові дії УПА п. н. „Україна в боротьбі проти Сталіна". Наголовок цієї статті вміщений великими літерами на першій сторінці, щоб притягти увагу французького читача. В статті не бракує, на жаль, фантастичних вісток про „таємну трійку", яка очолює українську повстанську боротьбу і до якої залічено генерала Тараса (фотознімок його публікується), головного командира УПА, та його двох заступників, що виступають під іменами: Верцівський і Михайлюк. Стаття ілюстрована збіркою жетонами УГВР, фотознімками деяких документів і карикатурами з гумористичного журналу „Лис Микита". Згадується і про рейд УПА минулого року через ЧСР до західних зон Німеччини.

(У. Т.).

ПЕРШІ МАНЕВРИ ВІДНОВЛЕНОЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

Медіолян, Італія, 19 серпня. (ЮП). — Розбита під час війни і відновлена після неї італійська армія почала вчора свої перші маневри. В маневрах беруть участь тисячі вояків усіх родів зброї. Їм приглядаються американські та британські військові спостерігачі.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Скільки українських скитальників в Европі?

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Дуже скупі вістки маємо про українців у т. зв. скандинавських державах, себто у Швеції, Норвеґії і Данії. Ще найбільше наших людей живе у Швеції, де вони спромоглися зорганізувати і власний Український Комітет, що захищає їхні інтереси. В Данії перебуває всього кількасот українців, що — як зачуваємо — перебувають у досить важкому становищі. Про долю українців у **Норвеґії**, яких там має бути дрібна горстка, взагалі нічого не чувати.

Розмірно численно заступлена тепер українська еміграція в **Англії**, куди переїхала з Італії не тільки згадана вже І. Українська Дивізія, але й багато українських вояків та їх родин з польськими частинами армії ген. Андерса. Також багато українських скитальців виїхало недавно або виїздить ще й тепер з Німеччини на працю в Англії. Найбільше наших людей виїхало туди з англійської смуги Німеччини, де з цієї причини деякі українські табори порідились на половину. Скільки тепер всіх українців в Англії, докладно не знаємо; мабуть буде їх не менше **25-30 тисяч.**

Вкінці треба згадати, що дуже дрібне число українців живе ще в двох південно-европейських державах: в **Еспанії**, де м. ін. студіює кількадесять українських студентів, та в **Португалії**, хоч про українських скитальників у тій державі ми якось певної згадки в ніякому часописі не подибували.

Коли ж все вище сказане підсумуємо, то виходить, що **всіх українців в Европі** по цьому боці залізної занавіси **живе тепер від 275 до 300 тисяч душ.** Найсильніше скупчені українці під цю пору в пятьох европейських державах: в Німеччині, Австрії, Франції, Бельгії і Англії. І тільки в цих державах мають українські скитальники розбудовані свої Допомогові Комітети, свої церковні і світські організації, свої національні школи, видавництва, часописи то-що. В усіх інших державах Европи українців небагато, їх переважно горстка. А що наші люди до того всього найчастіше розсіяні та розкинені по всіх усюдах і не мають своєї інтелігенції, або мають її дуже мало, то їм там важко зорганізуватись, і ще важче виявити себе перед чужинцями як окрема національна спільнота. Та все ж певне одно: сьогодні нема в Европі держави, в якій не було б помітно більшого чи меншого скупчення, а бодай горстки, українців, чого перед 1945 роком не було.

І. Німчук.

ЯК НАС „ВИЗВОЛЯЛИ"

Матеріяли до мартирології України в другій світовій війні.

2)

(Продовження).

Торгівля дітьми.

Везли „визволителі" в неволю не тільки молодь, везли матерів з малими дітьми, везли й цілі родини. На станиці в Люблині їх ділили та розсилали в різних напрямках Німеччини.

Голод і холод, терор і глум та нелюдські умови і обходження доводили людей до розпуки. Вони щораз більше і ясніше собі усвідомлювали, яка їх чекає доля.

Біля Люблинської лазні завжди збиралися сотні ще вільних цікавих глядачів.

Я нераз був свідком, як зламана на духові мати, заливаючись гіркими сльозами, востаннє пригортала до серця і цілувала свою укохану малу дитну і з словами: „Нас везуть на знищення — може ти будеш жити" — віддавала її польці.

Польки ніби в заплату щедро обдаровували осиротілих матерів харчами.

Торгівля дітьми біля Люблінської лазні прибрала була таких розмірів, що справою цією зацікавився був і польський опікунчий комітет у Люблині. Він підсилав до лазні і станиці своїх підступних аґенток (здебільшого терціянок), які в порозумінні з адміністрацією, що складалася в 50% з польських офльксдойчерів, намовляли нещасних матерів віддавати своїх дітей полякам.

— „Ніц, же уроділесь сен хахлем — виросьнеш на поляка"...

Так промовляли до осиротілих діток втішені придбанням польки, несучи їх додому або до костела на хрещення.

Не можна забути ридаючих матерів, невідомих діток, втішених булкою на руках польок і німецького жандарма, що прикладом автомата в плечі нераз гнав нещасну, відсталу від гурту, матір.

Бідні... бідні й нещасні українські чайки і чаєнята! Скільки терпінь, скільки горя і сліз судила нам невблаганна доля;...

Чи зустрінетесь ви знову?...

П'ять днів на Майданкові.

15 січня 1943 року невеликий розміром залізничий двірець Любліна мусів умістити понад 4,000 людей. З чотирьох потягів, що зустрічалися тут вечірньою порою, пасажири, оточені зі всіх сторін ґестапівцями й жандармами, мусіли висісти.

Старі і хворі, діти й матері з грудними дітьми, — всі без винятку раптом опинилися тут під дбайливою опікою німецьких „визволителів". Опинився тут і я. Морозної ночі групами перегнано нас з двірця до в'язниці.

Тут люди душились, мліли в неймовірній тісноті й задусі в'язничих камер і коридорів.

Наступного дня від години 7-ої рана всі ми під автоматами на поготові мандрували за дроти жахливого табору на Майданкові.

За третьою брамою табору нас затримано. Тут з'явилася інша опікунча влада „визволителів" — „КАПО" в червоних штанах ката і кілками в руках, та їх, такі ж звироднілі в нелюдських умовах життя, помічники, в'ячі табору в „пасяках" (одяг невільників концентраційних таборів в широкі сіро-сині паси).

До речі згадати, що „КАПО" — ці виродки німецького садизму — рекрутувалися переважно з німецьких кріміналістів, засуджених німецькими судами щонайменше на 5 літ ув'язнення.

Їм і належала абсолютна влада над невільниками табору в його внутрішньому житті.

Перші враження.

Незабаром мав надійти вартовий в таборі фюрер. Був це звичайний собі жовнір Ґестапа. Але 15,000 в'язнів табору щодень мусіли зустрічати його як Джінгіс-Хана.

На велкій площі уставлено нас; новоприбувших, в два ряди по сто осіб. Наказано зняти шапки. Без їх, чекаючи на прибуття вартового, при 25 ст. морозу і сильному вітрі, нерухомо простояли ми три години.

Ті, що відважилися рушити з місця, були покарані сидінням голим тілом на снігу.

Така „парада" відбувалася в таборі щодня ранком і ввечері. Як на волі так тим більше тут німці не шкодували залишити нам враження від їх „культурної" поведінки.

На віддалі 50 метрів від нас, біля кожного бараку також без шапок стояли рядами, одягнені в пасяки, люди.

В дійсности ж були це вже живі трупи з нумерами замість імен. Перед кожною такою групою в болоті з снігом лежала купа голих трупів. Деяких ще конаючих роздягали з пасяків. Капо, чи його пильний помічник, ударом грубого кілка по голові прискорював смерть чергової жертви німецько-гітлерівського садизму. У слід за цим в'язні брали санчата, клали на них як дрова по 5-6 голих трупів і везли їх до трохи віддаленого з високим коміном бараку. Там відбувалося, як пізніше ми довідалися, спалювання трупів.

— „Що, померзли? — кричали до нас пильні помічники капо: — завтра, — сяка така ваша мать, — підете слідом за ними грітися!"...

Торгівля снігом.

Після перерахования новоприбулих і відділення жінок і дітей розміщено нас в дощаних бараках.

Кожний барак був обведений подвійною двометрової височини з колючих дротів огорожею. Між стінами бараків і дахів були 25 цм. височини вентиляційні отвори. Але 300-400 душ в одному бараці витворювали без огляду на вітер і мороз більш-менш потрібне тепло.

Гірше було тим, що мали вже на собі замість білизни й одежі лишень тоненькі пасяки і яких залишалося в бараці вже тільки по 20-40 осіб.

Там день і ніч відбувалися жахливі сцени. Люди вили, пищали нелюдськими голосами: накидалися один на одного, озвірілі від мук голоду й холу і в безпам'ястві били один одного до крови і смерти.

Від часу нашого заарештування протягом майже трьох днів ми не дістали не тільки будь якої поживи, а навіть і води.

Відважніші вночі вилазили на дах бараку і приносили з собою сніг, за який брали від спрагнених товаришів недолі нераз добрі гроші.

До речі треба згадати, що не зважаючи на ізоляцію від зовнішнього світу і суворий режім, „гандель" і тут жив, тому й гроші, яких нам ще не відібрано, мали деяку вартість.

Смільчаки скоро зорієнтувались і вже на другий день продавали цигарки в 5-8 разів дорожче ніж вони коштували на волі.

Натомість крихту хліба чи картоплі тут неможливо було купити ні за яку ціну.

Третього дня ґестапівці розпочали перевірку наших документів. Кількох щасливіших випущено на волю, а частину без подання причин і слідства перевезено до бараків суворої ізоляції.

На другий день ми вже бачили декого з них в пасяках. Деякі були очевидно сильно побиті, бо мали зав'язані лахміттям голову, лице, або були криві.

Шостого дня і я був тим щасливцем, що вирвався з цієї могили живих трупів на волю.

А вслід за звільненими з крематорії табору нісся незносимий сморід диму, ніби промовляючи нам на дорогу: „пам'ятайте про мій запах, це — подих німецької культури"...

(Дальше буде).

ТУГИЙ ШВАЙЦАРЕЦЬ. — оце відповідне слово для типічного швайцарця з містечка Апенцель, який курить файку з переверненим дном. Населення альпейської Швайцарії саме тепер святкує сотні роковини своєї конституції і 657-мі роковини своєї незалежности.

Спис Книжок

що їх ще можна дістати у

КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

Книжки, поміщені в цім цінннику, е по кілька примірників. Тому хто скорше замовить, то ще може дістане.

(Продовження).

ІСТОРИЧНІ, СЕНЗАЦІЙНІ Й ВОЄННІ ОПОВІДАННЯ,

Оповідання з Всесвітньої Історії, Ол. Барвінський, в двох частях	$ .80
Опришок і інші оповідання	$ .20
Орися, Дівоче серце, Січові гості, оповідання П. Куліша	$ .20
Основи Пластунства (скавтінг). О. Яремченко	$ .10
От собі сторійки, написав Рудиярд Кіплінг, переклав Вас. Ткачкевич, з трома образцями, брош.	$ .35
От собі казочки, нап. Рудиярд Кіплінг, пер. В. Ткачкевич, з двома образками, брошурована 20 ц., оправлена	$ .50
Франко Іван: Оповідання. Зміст: Малий Мирон, Грицева шкільна наука. Оловець. Борис Граб і інші	$ .65
Чехов А.: Оповідання. Переклав О. Бабій	$ .25
Гашек Ярослав: Пригоди доброго вояка Швейка в Світовій Війні. (Швейк в Запіллю)	$ .90
Гашек Ярослав: Пригоди доброго вояка Швейка в Світовій Війні. (Швейк на фронті). Авторизований переклад з чеського	$ .90
Берн Юрій: Плесом Амазонки (La Jangada). На укр. мову переклав М. Копій. В двох частях. І і ІІ часть. Опр.	$2.00
Бірчак І.: Проти закону. Повість на тлі подій 12. віку	$ .50
Лепкий Богдан: Писання Богдана Лепкого, з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним В. Верниволею. Том І. Вірші, том ІІ. Проза. В полот. опр.	$5.00
Про плекання і лічення домашніх звірят. Практичний порадник	$ .25
Про славного українського лицаря Івана Сірка. Історична розвідка з картинами, Петбро Сосенко Молодший	$ .15
Поза межами болю, картина з безодні, написав Осип Турянський	$ .60
Польща йде та й не одна а дві, написав Омелян Ревюк	$ .25
Про походження та розвиток мов або Як і коли народи навчились розмовляти кожний своєю мовою, нап. Н. Рубакін, зукр. П. К.	$ .25
Про злодія в селі Гаківниці, оповідання П. Куліша	$ .25
Під прапором свободи! Вибір патріотичних деклямацій	$ .25
Під шум млинських коліс, оповідання в 2-ох частях, В. Держируки	$ .20
Паки й паки. Про нашу літературну мову, написав М. Левицький	$ .20
Поворот з війни та інші монольоги, оповідання і жарти	$ .10
Пан Потоцький, оповідання	$ .15
Панна де Мопен, роман Т. Ґотіє, переклав М. Шраг, два томи	$1.50
Пачкар, оповідання Б. Лепкого	$ .10
Пес Баскревілів, дитективний роман, написав Конан Дойл	$ .85
Північний бігун колискою народів, Евгена Єланича	$ .15
Під колесами історії, д-р С. Томашівський	$ .25
Під Корсунем, історична повість А. Кащенка, видання 3-те	$ .45
Підручник движивих образів, як оперувати машинами і їх сполучення. Юр. Костура	$ .75
Пісні Еміґрантів	$ .10
Повісти Т. Шевченка, 1-ший том: Артист, Музика і ін. 2-гий том: Наймичка і інші	$ .90
Поезії О. Олеся	$ .50
Поезії. Твори Т. П. Куліша	$ .50
Полонений на Кавказі, нап. гр. Толстой, правдива подія з російського, брош. 20 ц. опр.	$ .40
Порадник для залюблених або Як писати любовні листи	$ .35
Порадник лікарський	$ .20
Порадник лікарський, написав д-р Силв. Дрималик, ст. 288	$2.00
Починок, оповідання Б. Лепкого	$ .15
Поміж ворогами, незвичайно інтересна повість І. Левицького	$ .60
Поїзд мерців, картина жертв і трудів, Юра Шкрумеляк	$ .15
Похід Українських Армій на Київ-Одесу в 1919 році (короткий воєнно-історичний огляд). Часть 1, 2. і 3. з 23 кольоровими схемами в додатку, М. Капустинський	$ .70
Пригоди статечної миші, нап. Д. Мамин-Сібіряк, видання 3-те, з малюнками художника М. Погрібняка	$ .10
Приказки Евгена Гребінки, з портретом автора й передмовою Б. Л.	$ .20
Припізнений московський пашпорт, оповідання М. Твейна	$ .10
Природна метода лічення	$ .15
Притча про садівника та інші оповідання, Мстислава Руса	$ .40
Про алькоголізм, нап. М. Чайковський, з 11 ілюстраціями	$ .10

Замовлення і належитість слати на адресу:

Svoboda

81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City 3, N. J.

(З Канади треба платити тільки американською валютою).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 22-го серпня зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на збори і заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

CHICAGO, ILL. — Regular mothly meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259, will be held Sunday, August 22, 1948, at 1903 W. 51st St., at 2 P.M. — Peter Trusiak, Rec. Sec'y.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ? КОЛИ НІ, ВПИШІТЬ СЕЙЧАС!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 4. серпня 1948 року помер у 69. році життя

ТЕОДОР ТУСТАНОВСЬКИЙ,

член Бр. св. О. Николая, від. 175 У. Н. Союзу в Дітройт, Міш.

Покійний походив зі села Лішня, пов. Дрогобич, Західна Україна. Полишив у смутку, жену Ксеньку, сина Чарлса, три дочки: Марія, Анна і Олена; два зяті і три внуки.

Похорон відбувся 7. серпня при участи родини і членів Бр. св. О. Николая, до укр. греко-католицької церкви св. Івана Хрестителя, а відтак на цвинтар Святого Христа.

В. Й. П.

В. Бартош, секр.

Дня 11. серпня 1948 року помер у 64. році життя

ІВАН ДАУМ,

член відділу 283 У. Н. Союзу в Авбурн, Н. Й.

Покійний походив з села Унів, повіт Жидачів. До Тов. Запор. Січи і від. 283 вступив 20 літ тому. Оставив жену Анну, дочку Юлію і синів Михайла і Теодор.

Похорон відбувся 14. серпня при участі двох Товариств в укр. кат. церкві.

Петро Вільзинський, секр.

ТАРЗАН, ч. 1909. Тарзан дістає ключі.

WHEN TARZAN HEARD NEDDA'S SCREAMS HE SPRANG TOWARD THE WINDOW FROM WHICH THEY CAME.

ARRIVING BENEATH THE LITTLE WINDOW, THE APE-MAN SHED HIS DISGUISE.

AS HE HID THE CLOTHING IN THE SHRUBBERY, HIS HAND ENCOUNTERED THE KEYS NEDDA HAD THROWN.

HASTILY CONCEALING THEM IN HIS LOIN-CLOTH HE LEAPED FOR THE HIGH WINDOW.

Як лише Тарзан почув крики Неди, він побіг до вікна, звідки їх було чути.

Прибувши під вікно, він скинув чужий одяг.

Як він ховав одяг в корчах, найшов там ключі, які Неда викинула.

Він швидко сховав їх у свої штанці і підскочив до високого вікна.